جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی

به نام خدا

مروری بر عملکرد دبیرخانه های سلامت و امنیت غذایی دانشگاه ها در سال ۱۴۰۱

نشست توانمندسازی روسا و کارشناسان ساغ استان و شهرستان

۲۰ شهریور ۱۴۰۲

فهرست مطالب

- **وضعیت دبیرخانه های سلامت و امنیت غذایی**
  - **عملکرد یک ساله۱۴۰۱**
  - **نشست‌های پایش مجازی**
  - **نکات قابل توجه برگرفته از گزارش های عملکرد**

این نسخه در حال ویرایش و به روز رسانی است.

اطلاعات برخی از دانشگاه ها مثل تهران و شهید بهشتی و ایران و قم و البرز هنوز وارد نشده است.

تعداد جلسات کارگروه تخصصی مربوطه با دستورکار سلامت و امنیت غذایی در مقایسه با تعداد موردانتظار در سال ۱۴۰۱

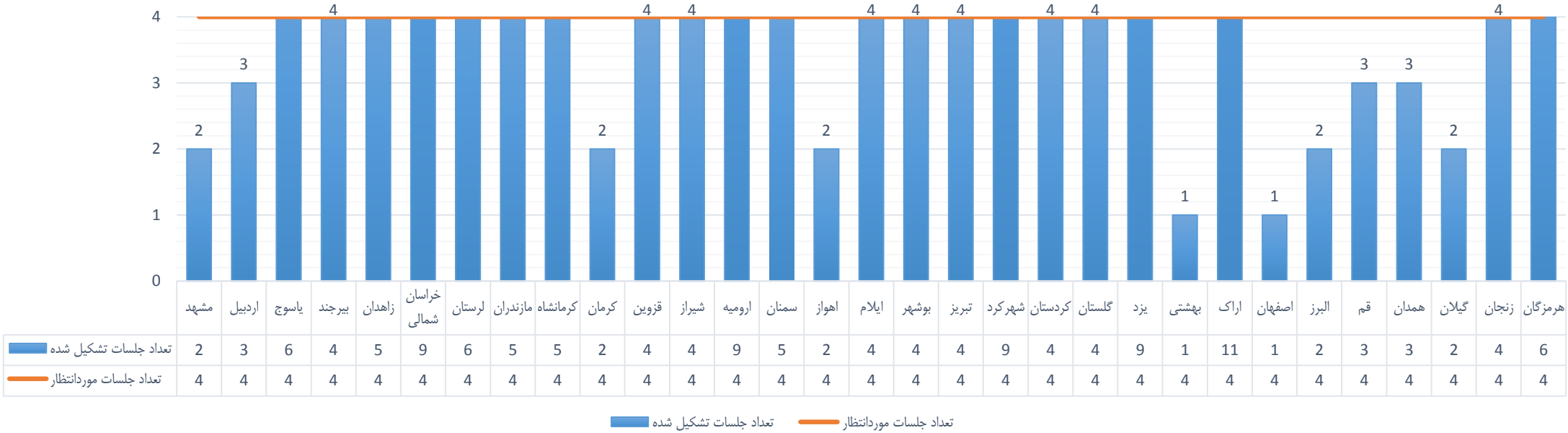

نمودار بالا نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۱:

- ۱۲۰استان **بیشتر از حد انتظار (۴جلسه)** نسبت به تشکیل جلسات کارگروه ساغ استان اقدام کرده‌اند.
- ۹۰ استان **در حد انتظار** نسبت به تشکیل جلسات کارگروه ساغ استان اقدام کرده‌اند.
- ۱۰استان **کمتر از حد انتظار** نسبت به تشکیل جلسات کارگروه ساغ استان اقدام کرده‌اند.

توزیع مصوبات کارگروه تخصصی مربوطه بر اساس حیطه‌های موضوعی در سال ۱۴۰۱

حیطه	تعریف	مصادیق
خدمات بخش سلامت	منظور مصوباتی است که در رابطه با سبک زندگی و خدمات سلامت در کارگروه مربوطه طرح و تصویب شده‌اند. مصوباتی که ربط مستقیم‌تری به خدمات سلامت، اطلاع‌رسانی و آموزش و مفاهیم مربوط به سبک زندگی (از کودکی تا سالمندی) داشته است.	مدیریت استقرار اسناد ملی (سالمندان، غیرواگیر، بسته پایه خدمات کارکنان دولت)، جوانی جمعیت، اتباع غیرمجاز، بیماری‌های نو/بازپدید، بیماری‌های منقله از آب و غذا و مشترک انسان و دام، ترافیک، دخانیات، بیمه، تامین پزشک، مداخلات درمانی، مرگ کودکان، نظارت بر مراکز درمانی و سند جامعه ایمن
تهدیدکننده‌ها ی محیطی و محیط زیست	منظور مصوباتی است که در رابطه با محیط زیست (آلودگی هوا، آلودکی آب، مدیریت پسماند، بهداشت پرتوها، مدیریت بلایا و پدافند غیرعامل، مدیریت شهری) در کارگروه مربوطه طرح و تصویب شده‌اند.	آب آشامیدنی سالم، سگ‌های ولگرد، ایمنی فاضلاب، آلایندگی هوا، پیوست سلامت و جوندگان شهری، آبیاری مزاع با فاضلاب، باقی مانده سموم و کودهای شیمیایی
سلامت روانی-اجتماعی	منظور مصوباتی است که در رابطه با طیف موضوعات مربوط به سلامت روانی و اجتماعی و نیز آسیب‌های اجتماعی در کارگروه مربوطه طرح و تصویب شده‌اند.	خودکشی، تکدی گری، کودک کار، زنان بی سرپرست و بدسرپرست، مشروبات الکلی و حمایت از کودکان و نوجوانان
امنیت غذایی و تغذیه	منظور مصوباتی است که در رابطه با دسترسی مردم به غذای سالم و کافی با قابلیت تامین از نظر اقتصادی وشیوه‌های مورد پذیرش اجتماعی مبتنی بر فرهنگ صحیح تغذیه‌ای به منظور دستیابی به امنیت تغذیه‌ای و زندگی سالم و مولد در کارگروه مربوطه طرح و تصویب شده‌اند.	سلامت ۸ محصول کشاورزی، حمایت تغذیه گروه های آسیب‌پذیر و مادران باردار، سوء تغذیه کودکان، شیر، نان، کالاهای آسیب‌رسان به سلامت، کشتار غیرمجاز دام، مکمل‌ها و داروهای نیروزا، سند تغذیه سالم
ساختار و ارکان	منظور مصوباتی است که با هدف نهادینه سازی ارکان ساختاری و کارکردی دبیرخانه سلامت و امنیت غذایی و یا بستر سیاست‌گذاری بین بخشی و مشارکتی در سطح استان در کارگروه مربوطه طرح و تصویب شده‌اند.	اجرای برنامه های هفته سلامت، برگزاری مجامع سلامت، پیام گزاران یا مشاوران سلامت دستگاه های اجرایی و برنامه جامع سلامت استان
بیماری های واگیر و غیرواگیر	منظور مصوباتی است که ناظر بر پیشگیری و کنترل انواع بیماری‌های غیرواگیر و واگیر است.	
تامین اعتبار و مدیریت مالی	منظور مصوباتی است که در رابطه با تامین منابع مالی و بودجه حوزه سلامت در کارگروه مربوطه طرح و تصویب شده‌اند	
سایر	مصوباتی که دقیق به آن اشاره نشده یا نامفهوم است و یا مصوباتی که به کلیات پرداخته است.	

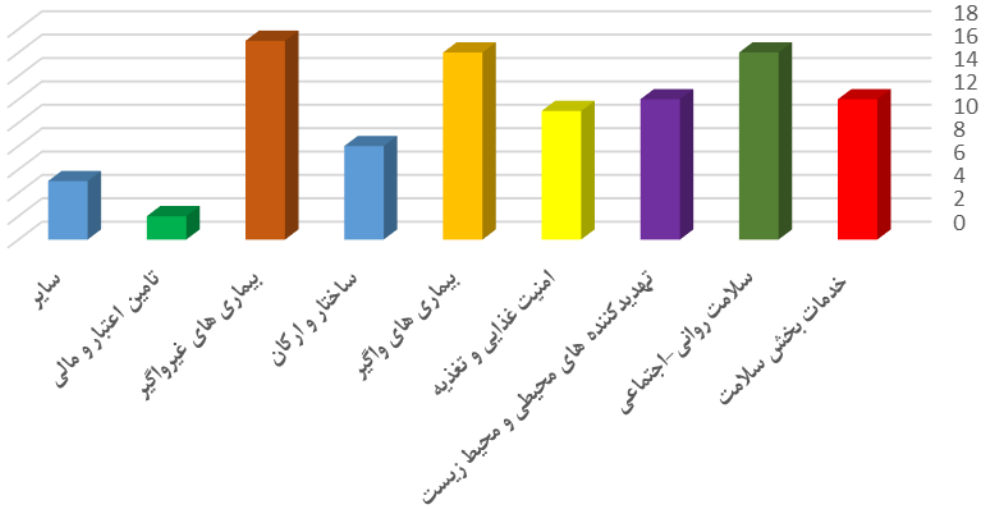

نمودار بالا نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۱:

- **بیشترین مصوبات جلسات کارگروه مربوط به بیماری های واگیر و غیرواگیر و سلامت روانی و اجتماعی بوده است.**
- **مصوبات مربوط به خدمات بخش سلامت و تهدیدکننده های محیطی و امنیت غذایی نیز بعد از مورد اول مصوبات پرتکرار بوده اند.**
- **مصوبات مربوط به ساختار و ارکان و تامین مالی و اعتبار نیز کمترین تکرار را داشته است.**

خلاصه وضعیت تشکیل جلسات ارکان ساختاری دبیرخانه‌های ساغ مراکز استان‌ها در سال ۱۴۰۱

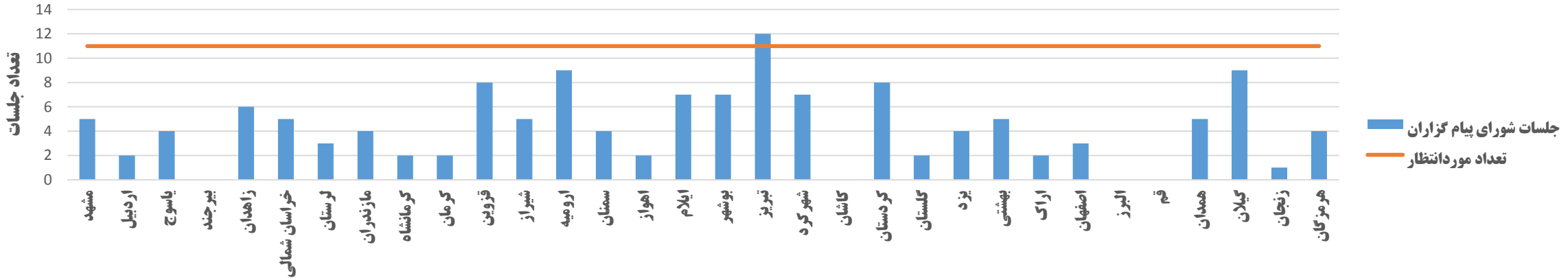

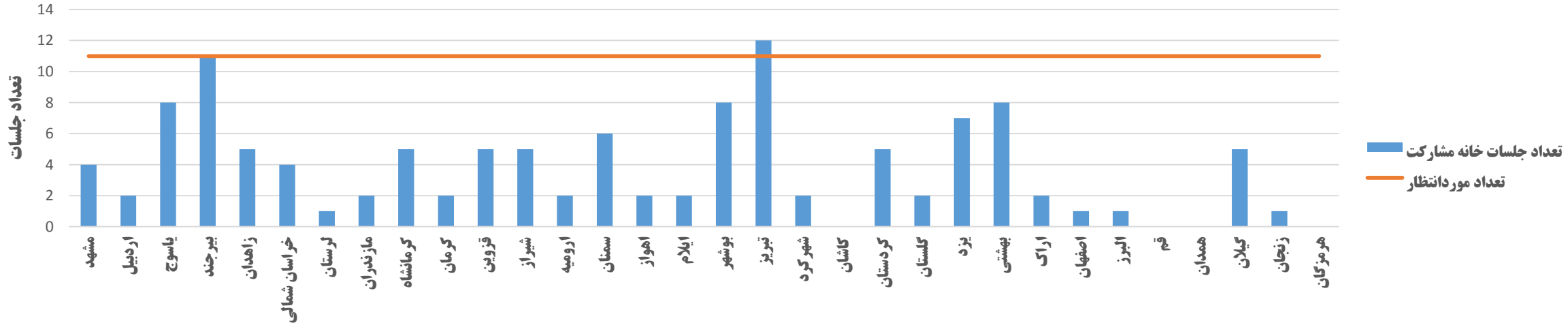

خلاصه وضعیت تشکیل جلسات ارکان ساختاری دبیرخانه‌های ساغ مراکز استان‌ها در سال ۱۴۰۱

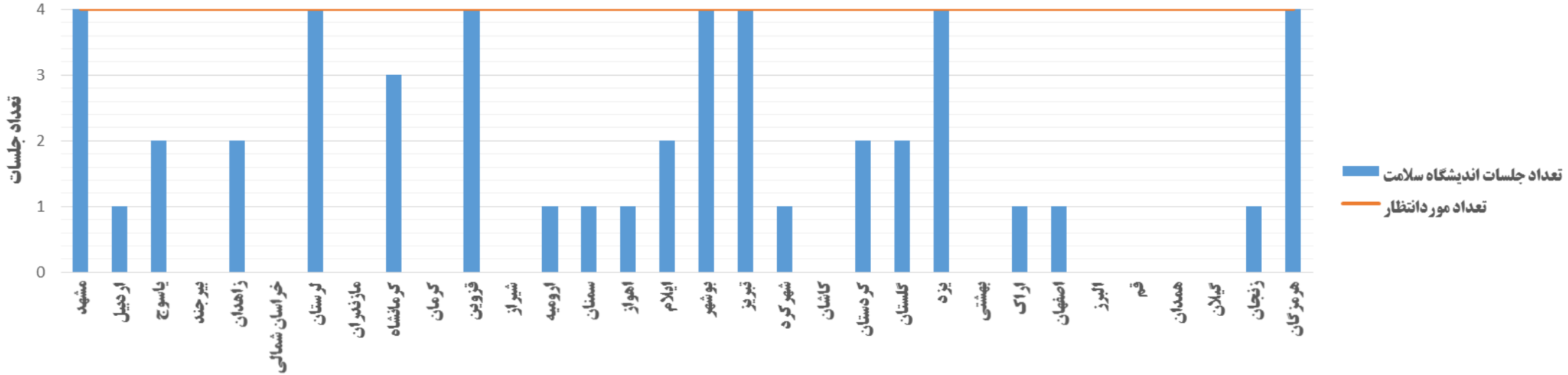

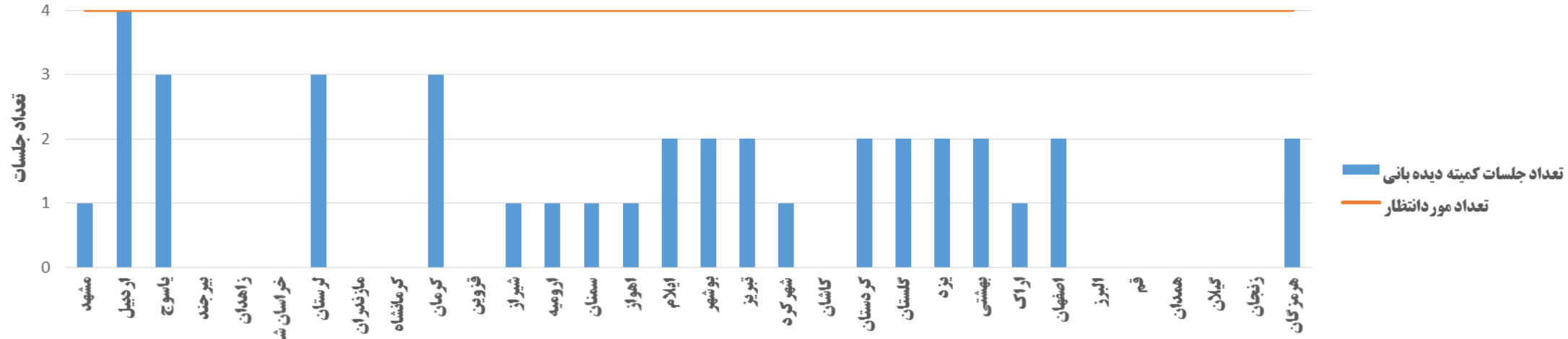

وضعیت استفاده از ارکان ساختاری در تنظیم و کار کارشناسی روی دستورکار دبیرخانه سلامت و امنیت غذایی در سال ۱۴۰۱

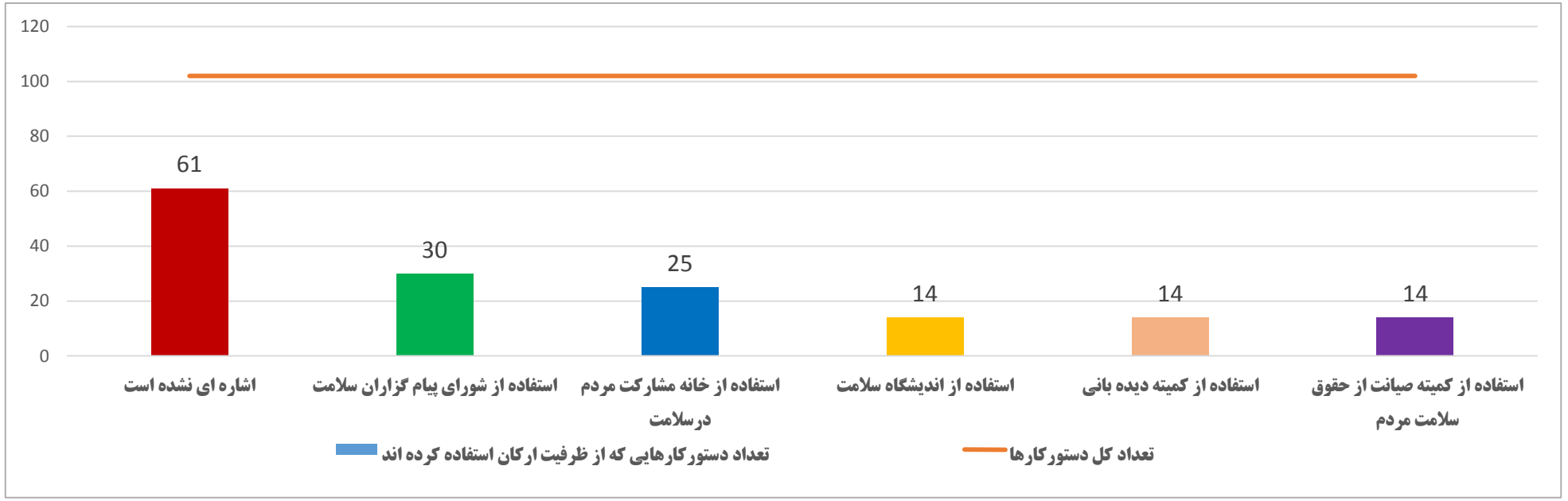

رکن ساختاری	دانشگاه هایی که از ظرفیت ها بیشترین استفاده را کرده اند
شورای پیام گزاران سلامت	تبریز، ایلام، شهرکرد، قزوین، کردستان، گیلان، هرمزگان، اهواز
خانه مشارکت مردم در سلامت	تبریز، بوشهر، سمنان، یزد
کمیته دیده بانی سلامت	تبریز، یاسوج، لرستان، هرمزگان، کرمان
اندیشگاه سلامت	بوشهر، کرمانشاه، مشهد، قزوین،لرستان، یزد، تبریز، هرمزگان
کمیته صیانت از حقوق سلامت مردم	کرمانشاه، اهواز، قزوین، کردستان

دستورکارهای سال ۱۴۰۲ دبیرخانه سلامت و امنیت غذایی

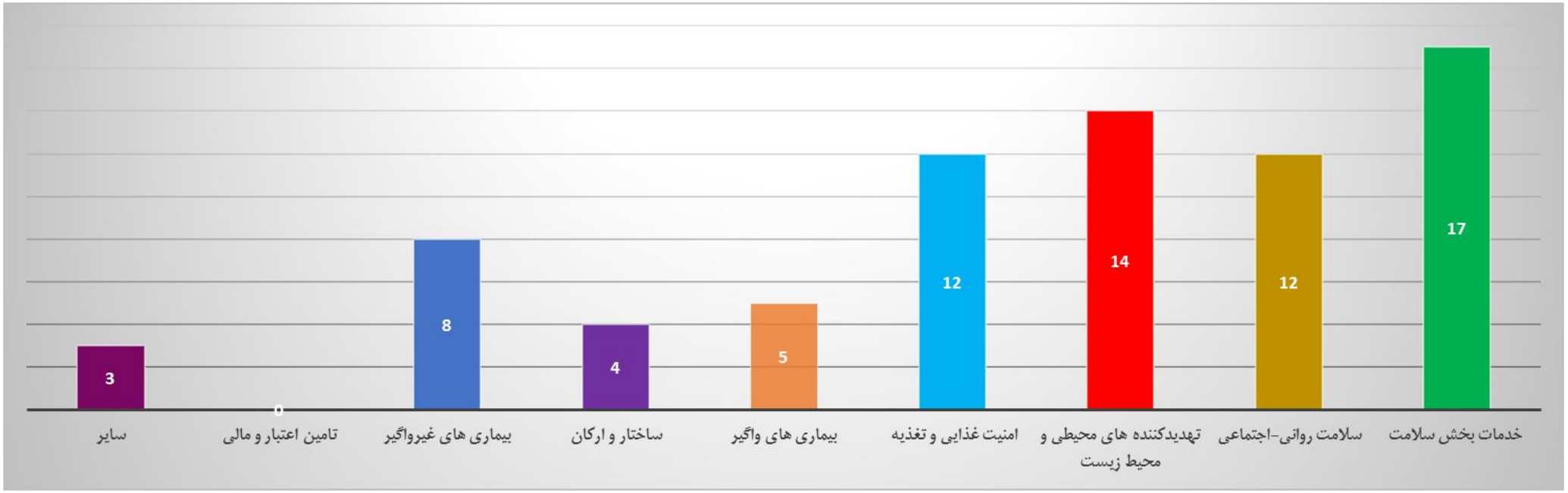

نمودار بالا نشان می‌دهد که در سال ۱۴۰۲:

- بیشترین دستورکارهای دبیرخانه ها در سال ۱۴۰۲ مربوط به حیطه به خدمات بخش سلامت و تهدید کننده های محیطی و امنیت غذایی است.
- دستورکارهای مربوط به سلامت روانی و اجتماعی و بیماری های غیر واگیر و واگیر نیز در صدر دستورکارهای سال جاری قرار دارد.
- مصوبات مربوط به ساختار و ارکان و تامین مالی و اعتبار نیز کمترین میزان را به خود اختصاص داده است

خلاصه وضعیت عملکرد دبیرخانه‌های سلامت و امنیت غذایی در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۱ (بر اساس گزارش‌های پایش مجازی)

اسامی	عمده چالش های مطرح شده	عمده پیشنهادات مطرح شده
زاهدان	• نداشتن پشتوانه قانونیِ نظام‌نامه استانی مدیریت سلامت همه‌جانبه به ویژه پس از ادغام کارگروه تخصصی سلامت و امنیت غذایی در کارگروه اجتماعی، فرهنگی، سلامت، زنان و خانواده؛ • عدم وجود مطالبه جدی و ساختارمند برای اجرای برنامه‌ها و سیاست‌های اجرایی بین‌بخشی در سطح استان از سطح ملی و مبتنی بر ابلاغ مشترک دستگاه‌های اجرایی ذی‌نقش به طورت آبشاری؛ • مشخص نبودن برش استانی اسناد و برنامه‌های بین‌بخشی ملی؛ اگرچه دانشگاه خود در مورد برخی اسناد با پیشنهاد و همکاری معاونت بهداشت نسبت به تدوین برش استانی اسناد اقدام کرده است. • محدود بودن شرایط احراز پست‌های دبیرخانه ساغ • عدم تناسب حجم انتظارات و مسئولیت‌ها با اختیارات واگذار شده از سوی رئیس دانشگاه برای نقش‌آفرینی فعالانه در حوزه سیاست‌گذری • نداشتن جایگاه در ترکیب هیئت رییسه دانشگاه • عدم تخصیص ردیف بودجه مشخص برای دبیرخانه سلامت و امنیت غذایی دانشگاه	• مکاتبه از سطح ملی با روسای دانشگاه‌ها/ دانشکده‌های مستقل برای همکاری با دبیرخانه‌های ساغ مراکز استان‌ها در معرفی کارشناس مسئول دبیرخانه‌های ساغ شهرستانی و پیگیری مطالبات در سطح شهرستان‌های زیرمجموعه • بازنگری تشکیلات ابلاغی و شرایط احراز برای روسا (حذف ستاره از پست رئیس دبیرخانه) و کارشناسان (افزایش شمول رشته‌های تحصیلی) • ابلاغ مصوبات شورای عالی سلامت وامنیت غذایی به استانداران جهت پیگیری و اجرا در قالب تفاهم‌نامه‌های بین‌بخشی تدوین و ابلاغ شده از سطح ملی به صورت آبشاری به ادارات کل استانی و رصد کلان اجرای آن‌ها توسط سازمان برنامه و بودجه • تعریف و تخصیص یک پست سازمانی مشخص با شرح وظایف مشخص در سطح شهرستان در شبکه‌های بهداشتی درمانی، به عنوان رابط اختصاصی دبیرخانه‌های ساغ برای پیگیری مطالبات • احیا و فعال‌سازی کانون‌های سلامت استان و واگذاری تمشیت آن به دبیرخانه‌های ساغ • به روزرسانی شیوه نامه‌های نظام نامه استانی و ابلاغ به دانشگاه‌ها پس از نظرخواهی از دبیرخانه‌های استانی
یاسوج		
بوشهر		
گلستان		
لرستان		
هرمزگان		
اراک		
اهواز		
قم		
کرمانشاه		
سمنان		
تبریز		
بیرجند		
همدان		
کرمان		
اصفهان		
مازندران		
کردستان		

نکات قابل توجه در خصوص ارکان ساختاری بر اساس گزارش های عملکرد

- عدم تبعیت برخی گزارش‌ها از چارچوب راهنمای ابلاغی دبیرخانه شورا؛
- عدم تکمیل همه بخش‌های خواسته شده؛
- ضعف در گزارش نویسی؛ بسنده کردن به لفظ برگزاری جلسات بدون اشاره به نتایج و پیامدها؛ یا گاها ارائه مداخلات تخصصی به عنوان اقدامات؛
- منفعل بودن رویکرد دبیرخانه ها در تنظیم دستورکارها و پایش مصوبات پیشین؛ (Minimum approach)
- کلی‌گویی و عدم ارائه صورت‌بندی شفاف و دقیق از مسائل دستور کار؛
- ارائه گزارش وضعیت موجود و طرح موضوعات مساله خیز در کارگروه های تخصصی به جای طرح گزینه های سیاستی؛ (عدم بسندگی کار کارشناسی قبل از برگزاری جلسات کارگروه)
- ضعف در استفاده از ظرفیت اندیشگاه و کمیته دیده بانی در شناسایی و صورت بندی مسائل
- ضعف در استفاده از ظرفیت ارکان ساختاری در دستورکارگذاری و پایش مصوبات پیشین؛ و محدود شدن استفاده از آنها در حد برگزاری کارگاه های آموزشی در موضوعات دستورکار؛
- برخورد هدف مآبانه با ارکان ساختاری به جای نگاه وسیله‌مآبانه به آنها در تسهیل همکاری بین بخشی و مشارکت مردمی برای مسائل خاصه استان؛ (جابه جایی هدف و وسیله)

چالش های پیش رو

ناکارآمدی سازو کارهای مدیریت استقرار برش استانی مصوبات و اسناد بالادستی	چالش ها	گویه‌های استنباطی	
	ضعف دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی در ایفای نقش **هماهنگ‌کنندگی، نظارتی و تسهیل‌گری مداخلات بین‌بخشی از سطح ملی**	**کمبود نیروی انسانی متخصص و کاردان** در دبیرخانه‌های ساغ	**ضعف ظرفیت ساختاری و کارکردی دبیرخانه‌های ساغ**
	اقدام دبیرخانه شورای عالی سلامت وامنیت غذایی برای مدیریت اسقرار مصوبات شورای عالی و اسناد سیاستی بین بخشی **بدون هماهنگی درون** (با معاونت‌های تخصصی داخل وزارت بهداشت) **و برون بخشی** (با دستگاه‌های اجرایی ذینفع) در سطح ملی	**نداشتن بازوی متناظر در شهرستان‌ها** برای پیگیری اجرای برش شهرستانی مداخلات	
	ناکارآمدی سامانه برنامه عملیاتی در مدیریت استقرار برش استانی مصوبات شورای عالی و اسناد بین‌بخشی حوزه سلامت (جایگزینی گزارش نتیجه رصد پیشرفت اجرای برنامه‌های علمیاتی با مستندسازی صوری و چانه‌زنی برای عدم کسر امتیاز از دانشگاه‌ها)	**عدم امکان احراز پست‌های سازمانی** دبیرخانه به دلیل عملکرد سلیقه‌ای دانشگاه‌ها در تخصیص پست‌ها در سطوح مدیریتی و کارشناسی و محدود شدن شرایط احراز پست‌ها به چند رشته تحصیلی محدود	
	عدم تناسب انتظارات عملکردی، حجم و گستره برنامه‌های عملیاتی سالانه ابلاغ شده به دبیرخانه-های **ساغ با ظرفیت قانونی، کارشناسی و فنی دبیرخانه‌های ساغ**		
	اجرایی بودن ماهیت برنامه های عملیاتی سالانه		
	مشخص نبودن برش (حیطه مداخله) استانی در مدیریت استقرار مداخلات و برنامه‌های کلان ملی	**ضعف ساختار ابلاغی** به لحاظ تعداد پست‌ها و دیده نشده امکان ارتقاء شغلی برای کارشناسان	
	عدم وجود ردیف اعتباری مشخص برای دبیرخانه‌های ساغ استان		
	عدم تخصیص منابع مالی موردنیاز برای برگزاری رویدادها و اجرای برنامه‌ها و اسناد بین‌بخشی از سطح ملی	**ضعف سازو کارهای مستندسازی و مدیریت دانش** در دبیرخانه‌های ساغ	
	عدم تعیین تکلیف مسئولیت اجرای بسیاری از برنامه‌های به جای مانده از دوران معانت اجتماعی میان دبیرخانه شورای عالی سلامت و امنیت غذایی و معاونت بهداشتی		
	موازی بودن برنامه جامع سلامت استان با اسناد سلامت ابلاغی از سطح ملی		
	ناتوانی در تامین منابع مالی پروژه‌های بین‌بخشی در سطح استان		
	ضعف تفکر یا رویکرد سلامت محوری در ادارات کل استانی		

انتظارات

- اهتمام در ایجاد، استقرار و نهادینه سازی سازو کارهای لازم برای مستندسازی نظام مند اقدامات و برنامه ها؛
- بررسی سوابق و پیشینه فعالیت‌ها، شواهد و مستندات قانونی و سیاستی به اجرا درآمده از بدو شکل گیری دبیرخانه های سلامت و امنیت غذایی و هدف گذاری و برنامه ریزی برای پیشبرد ماموریت و وظایف محوله به دبیرخانه با نگاهی به تجربیات گذشته
- ایجاد نیاز به خدمات دبیرخانه در (رئیس) دانشگاه؛
- حمایت‌طلبی و ظرفیت‌سازی در سطح دانشگاه و استان برای افزایش توان دبیرخانه در جلب همکاری بین بخشی و مشارکت مردم
- تحلیل نیازمندی‌های مهارتی مجموعه تحت مدیریت خود و برنامه ریزی برای افزایش ظرفیت و توان کارشناسی؛
- تلاش برای تامین نیروی انسانی شایسته و توانمند از بهترین کارشناسان دانشگاه؛
- تقویت شبکه ارتباطات خود با دبیرخانه های ساغ همجوار در سطح کلان منطقه با هم یادگیری مشارکتی؛
- تقویت و استانداردسازی کارکردهای دبیرخانه در هر یک از زمینه های دستورکارگذاری فعال، صورت بندی پیش نویس مصوبات، پایش و مدیریت استقرار مصوبات استانی و ملی؛ با بهره‌گیری از ظرفیت ارکان ساختاری؛